

© Смельяненко Н.Р., 2010

УДК 611.216.013

АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОВОЇ ПЕРЕГОРОДКИ В ПЛОДОВОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ ЛЮДИНИ

Н.Р.Смельяненко

Кафедра анатомії людини (зав. – проф. Б.Г.Макар) Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. Методами мікро- та макропрепарування, морфометрії, рентгенографії та фотодокументування досліджено 30 препаратів носової ділянки. Установлено, що в плодovому періоді в морфогенезі носової перегородки відбуваються як якісні, так і кількісні зміни, збільшуються розміри її складових, інтенсивність яких вища на 6-7 місяцях.

Ключові слова: носова перегородка, плід, анатомія, людина.

Вивчення динаміки змін топографії органів та органокomплексів у пренатальному періоді онтогенезу людини з метою з'ясування взаємозв'язку і взаємовпливу формоутворювальних процесів на просторово-часову організацію анатомічних структур, а також встановлення часу і морфологічних передумов можливого виникнення варіантів їх будови та природжених вад є одним із важливих наукових напрямків в анатомічній галузі. Розробка профілактичних заходів з антенатальної охорони плода особливо актуальна у теперішній час, коли значно зростає вплив несприятливих факторів зовнішнього середовища на організм людини. Різноманітні хімічні та фізичні чинники негативно впливають як на розвиток зародка в цілому, так і периферійний відділ нюхового аналізатора зокрема. Аналіз літератури, присвячений етіології, патогенезу та лікуванню природжених та набутих захворювань носової перегородки (НП), засвідчив суперечливість поглядів вчених на проблеми сучасної ринології, зокрема на методи та час хірургічної корекції викривлення НП, усунення поліпозних розростань її слизової оболонки, лікування хронічних кровотеч, посттравматичних уражень. Однією з умов успішного вирішення зазначених завдань є доско-

нале вивчення анатомічних особливостей НП на кожному етапі розвитку [1-4].

Мета дослідження. Вивчити просторово-часову динаміку становлення складових елементів НП у плодovому періоді онтогенезу людини.

Матеріал і методи. Досліджено 30 препаратів НП 4-10-місячних плодів (161,0-500,0 мм тім'яно-п'яткової довжини) комплексом методів морфологічного дослідження, який включав макроскопію, мікромакроскопію, антропометрію, морфометрію, рентгенографію та статистичний аналіз. Залежно від інтенсивності якісно-кількісних змін досліджених нами структур вважаємо за доцільне розділити матеріал відповідно до періодизації плодovого періоду (Б.П.Хватов, Ю.Н.Шаповалов, 1969) на 5 груп: I – 4 міс., II – 5 міс., III – 6 міс., IV – 7-8 міс., V – 9-10 міс. Кожна з груп налічувала по 6 препаратів. Об'єктів жіночої статі було 10, чоловічої – 20.

Результати дослідження та їх обговорення. Установлено, що інтенсивність росту складових НП упродовж плодovого періоду різна, інтенсивніше вони збільшуються на 6-7 міс. На початку плодovого періоду більша частина НП представлена хрящовою тканиною, вкритою слизовою оболонкою. Задньонижній її відділ

Морфометричні показники носової перегородки у плодів

Досліджувані структури	Вертикальний розмір, мм					Передньозадній розмір, мм				
	4 міс.	5 міс.	6 міс.	7-8 міс.	9-10 міс.	4 міс.	5 міс.	6 міс.	7-8 міс.	9-10 міс.
Кісткові пластинки леміша	2,6±0,2	3,4±0,2	3,7±0,3	6,0±0,2	8,0±0,2	12,8±0,3	14,8±0,2	16,5±0,2	21,6±3	29,0±0,2
Носова перегородка	9,0±0,2	9,8±0,2	12,7±0,3	17,5±0,2	18,2±0,3	13,7±0,2	17,8±0,2	21,7±0,3	29,0±0,2	33,5±0,3

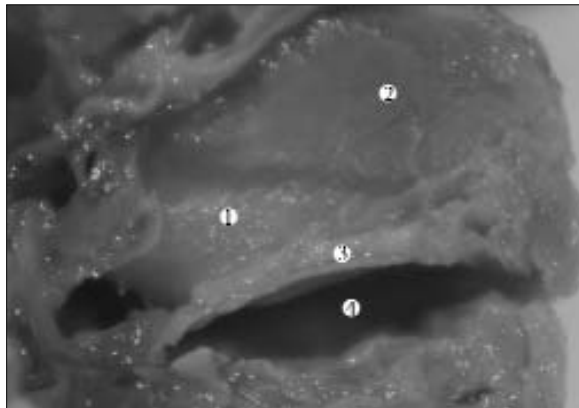

Рис. 1. Сагітальний зріз носової ділянки плода 120,0 мм тім'яно-куприкової довжини. Макропрепарат: 1 – леміш; 2 – хрящова частина носової перегородки; 3 – тверде піднебіння; 4 – ротова порожнина.

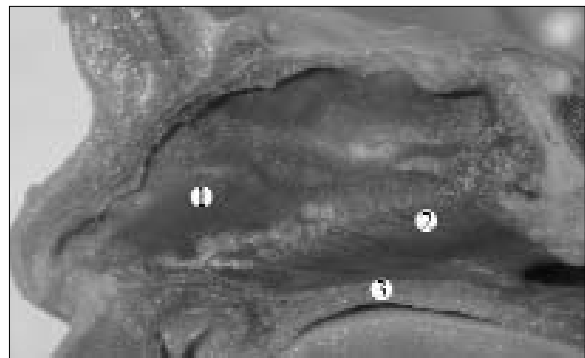

Рис. 3. Сагітальний зріз носової ділянки плода 350,0 мм тім'яно-куприкової довжини. Макропрепарат: 1 – хрящова частина носової перегородки; 2 – леміш; 3 – тверде піднебіння.

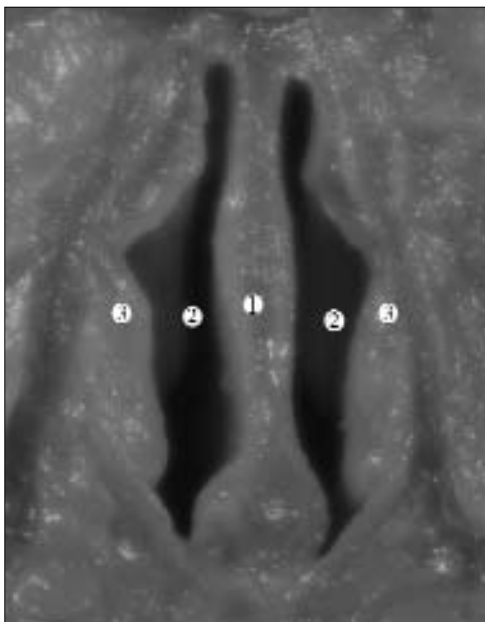

Рис. 2. Фронтальний зріз носової ділянки плода 235,0 мм тім'яно-куприкової довжини. Макропрепарат: 1 – хрящова частина носової перегородки; 2 – носова порожнина; 3 – бічна стінка носа.

представлений кістковою тканиною. Чіткої межі між хрящом НП та перпендикулярною пластинкою решітчастої кістки немає. Кісткову частину НП становить леміш (рис. 1), утворений двома кістковими пластинками, зрощеними біля нижнього краю. Верхні краї леміша розходяться, набуваючи дугоподібної форми. Товщина НП 4-місячних плодів становить 2,0±0,3 мм. Динаміка морфометричних показників НП плодів наведена в таблиці.

На 5-6 міс. внутрішньоутробного розвитку НП утворена хрящовою пластинкою і кістковим лемішем, який складається з двох пластинок, що з'єднуються біля нижнього краю НП. Товщина НП у 5-місячних плодів становить 2,5±0,3 мм, у 6-місячних – 2,8±0,2 мм. Упродовж 7-8 міс. в будові складових компонентів НП тривають як якісні, так і кількісні зміни. Товщина хрящової пластинки становить 1,5±0,2 мм, а разом із слизовою оболонкою – 3,2±0,2 мм. Слизова оболонка НП (рис. 2) потовщується. Хрящову частину НП в 9-10-місячних плодів утворює однорідна хрящова тканина, хрящ власне НП не відрізняється від перпендикулярної пластинки решітчастої кістки (рис. 3). Кісткову частину НП

утворює леміш. Товщина хрящової пластинки НП становить $1,6 \pm 0,2$ мм, а разом із слизовою оболонкою – $3,2 \pm 1$ мм.

Висновок та перспективи подальших досліджень. 1. У плодовому періоді в морфогенезі носової перегородки відбуваються як якіс-

ні, так і кількісні зміни, збільшуються розміри її складових, інтенсивність яких вища на 6-7 місяцях 2. Результати дослідження підтверджують доцільність вивчення статеві-вікових особливостей носової перегородки у постнатальному періоді онтогенезу.

Література

1. Безденежных Д.С. Клинико-анатомические особенности концевого отдела носа / Д.С.Безденежных, В.М.Эзрохин, В.Г.Зенгер // Вест. оториноларингол. – 2006. – № 1. – С. 39-42.
2. Дергачев В.С. Влияние носового дыхания на уровень стероидных гормонов / В.С.Дергачев, Т.И.Дергачева // Рос. ринолог. – 2003. – № 2. – С. 21.
3. Макар Б.Г. Становлення і топографоанатомічні взаємовідношення стінок носа із суміжними структурами у дітей грудного віку / Б.Г.Макар // Бук. мед. вісн. – 2002. – Т. 6, № 4. – С. 195-197.
4. Тапия-Фернандес В.Э. Восстановление кончика носа после подслизистой резекции носовой перегородки / В.Э.Тация-Фернандес, И.Б.Анготоева, О.В.Парахина // Рос. ринолог. – 2003. – № 4. – С. 23-25.

АНАТОМИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ НОСОВОЙ ПЕРЕГОРОДКИ В ПЛОДНОМ ПЕРИОДЕ ОНТОГЕНЕЗА ЧЕЛОВЕКА

Резюме. Методами микро- и макропрепарирования, морфометрии, рентгенографии и фотодокументирования исследовано 30 препаратов носовой перегородки (НП). Установлено, что в плодном периоде в морфогенезе НП происходят качественные и количественные изменения, увеличиваются размеры ее составляющих, интенсивность которых выше на 6-7 мес.

Ключевые слова: носовая перегородка, плод, анатомия, человек.

ANATOMICAL PECULIARITIES OF THE NASAL SEPTUM DURING THE FETAL PERIOD OF HUMAN ONTOGENESIS

Abstract. Thirty specimens of the fetal nasal septum have been studied by means of methods of micro- and macropreparation, morphometry and photodocumenting. Both qualitative and quantitative changes of the fetal nasal septum take place, the sizes of its constituents increase whose intensity is higher in the 6th-7th months.

Key words: nasal septum, fetus, anatomy, human.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла 27.02.2010 р.

Рецензент – д. мед. н. О.М.Слободян (Чернівці)